

TFRS 9

Sarp Onur Bayram

Müdür
Denetim Hizmetleri
Deloitte Türkiye

Emre Emanetoğlu

Müdür
Denetim Hizmetleri
Deloitte Türkiye

1 Ocak 2018'den itibaren UMS 39'un yerini alan TFRS 9'un amacı finansal araç, varlık ve yükümlerin sınıflandırılmasına, ölçülmesine ve bilanço dışına nasıl alınması gerektiğine dair bir rehber olmakla birlikte riskten korunma muhasebesine dair de düzenlemeler içermektedir. Peki detaylı incelendiğinde TFRS 9'un Türk bankacılık sisteminde etkileri nelerdir ve bu süreçten sonra nelere dikkat edilmelidir?

TFRS 9 ile birlikte gelen değişikliklerin Türkiye'deki bankalarda uygulamaya almaları ile karşılaşılan sonuçları nelerdir?

Finansal kriz dönemlerinde kredi zararlarının geç kayda alınmasını engellemek, 1 Ocak 2018 'den itibaren yürürlüğe girmiş olan yeni standarda ihtiyaç duyulmasının arkasında yatan en temel sebepler arasında gösterilmektedir. Bu sebeple kredi zararlarının gerçekleşmeden belirlenebilmesi amacıyla TFRS 9 ile birlikte beklenen kredi zararı hesaplama yöntemleri uygulamaya alınmıştır.

TFRS 9 kapsamında Türkiye'deki bankacılık sektöründe bazı bankaların halihazırda benzer yöntemlerin içsel süreçlerinde yeni standart öncesinde de kullanılması, bazı bankaların ise bu yöntemlerin geliştirilmesi ve yönetimlerinin sağlanması amacıyla yeni birimleri ilk defa kurması gibi sebeplerden dolayı farklı tecrübeler yaşanması kaçınılmaz olmuştur. Özellikle TFRS 9 standardın da beklenen kredi zararı hesaplanmasına ilişkin yönergelerinin yoruma ve tartışmaya açık bırakılmış olması bankalar arasında uygulamaya alınan ve karşılık hesaplanmasında yararlanan bu yöntemler arasında da ciddi farklılaşmalar yaşanmasına sebep olmuştur. Bu durum TFRS 9'un

uygulamaya alınmasından önce yürürlükte olan karşılık yönetmeliğinin TMS 39'a göre daha ihtiyatlı hükümler içermesinden dolayı TFRS 9 geçişinin Türkiye'deki bankalarda limitli etkiye sebep olacağı öngörüsünün aksine, bankalarda karşılık rakamlarının önemli ölçüde artışına veya azalışına yol açmıştır ve farklı yöntemlerden doğan rakamların da karşılaştırılabilirliğini en aza indirmiştir.

TFRS 9 kapsamında bundan sonraki süreçte dikkate alınması gerekenler nelerdir?

1 Ocak 2018 itibarıyla bankalar karşılık rakamlarının hesaplanması amacıyla TFRS 9 standardı ile uyumlu yapılarını oluşturdular. Ancak bu TFRS 9 çalışmalarının bittiği anlamına gelmemeli. Tam tersine kurumlar için sonu görünmeyen bu yolculuğun henüz başında olduklarını söylemek daha doğru olacaktır. Sektör genelinde kredi fiyatlandırma politikalarından ürün çeşitliliklerine, IT sistemlerinden sermaye yeterlilik yönetimlerine kadar dokunan TFRS 9 için bundan sonraki dönemlerde mutlaka dikkate alınması gereken hususlar bulunmaktadır;

Süreçlerin dokümanite edilmesi

TFRS 9 standardında belirtilen tartışmaya açık hükümlere rağmen beklenen kredi zararının hesaplanmasında kullanılan tüm bilgi ve varsayımların makul ve desteklenebilir, kullanılan yöntemlerin aşırı maliyet ve çaba gerektirmiyor ve açıklanabiliyor olması standardın en önemli gereksinimleri arasında yer almaktadır. Kurumlardan TFRS 9 süreçlerini; kullanılan bilgileri, varsayımları, yöntemleri içerecek şekilde kapsamlı dokümanite etmeleri beklenmektedir.

Beklenen kredi zararı hesaplama süreçlerine ilişkin validasyonun yapılması

BDDK'nın hazırlamış olduğu "TFRS 9 Uyarınca Beklenen Kredi Zararı Karşılığı Hesaplamasına İlişkin Rehber" kapsamında risk değerlendirme ve ölçüm modellerinin sürekli biçimde doğru ve güvenilir tahminler üretmesini sağlayan ve bağımsız bir birim tarafından yürütülen validasyon süreci bulunmalıdır. Validasyon kapsamında karşılık hesaplamalarına konu olan modellerin performansları, tasarımları, kavramsal olarak güvenilirlikleri ve amaca uygunlukları makro ekonomik şartların da dikkate alınmasıyla değerlendirilmelidir.

Veri kalitesine ilişkin kontrollerin oluşturulması

Beklenen kredi zararı karşılıklarını tahmin etmek için kullanılan veriler, portföyler ile uyumu, doğru, güvenilir ve eksiksiz olmalıdır. Ayrıca tahminlerde sapmalara yol açacak istisnalar içermemelidir. Bu kapsamda verinin kurum içerisinde ilk olduğu kaynaktan karşılık hesaplamasının yapıldığı sürece kadar verinin kalitesini değerlendiren bağımsız süreçler oluşturulmalıdır.

Süreç yönetiminin şekillendirilmesi

TFRS 9'a ilişkin tüm süreçlerin uçtan uca tasarımının oluşturulması, sorumlu birimlerinin görev ve sorumluluklarının belirlenmesi, süreçler içerisinde gerekli değişiklikler ve onayların zamanlı bir şekilde yönetilebilmesi, uygulama sırasında gerekli kontrollerin verimli çalışması ve tüm süreçlerin zamanında tamamlanması açısından büyük önem taşımaktadır. ●